

Irene Solà
Gátak

A fordítás alapjául szolgáló mű

Irene Solà: *Els dics*, L'Altra Editorial, Barcelona, 2018

Az Európai Unió
társfinanszírozásával

Az Európai Unió finanszírozásával. Az itt szereplő vélemények és állítások a szerző(k) álláspontját tükrözik, és nem feltétlenül egyeznek meg az Európai Unió vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) hivatalos álláspontjával. Sem az Európai Unió, sem az EACEA nem vonható felelősségre miattuk.

Els Dics © 2018 by Irene Solà

The Hungarian edition is published by arrangement

with L'Altra Editorial via MB Agencia Literaria S.L.

Hungarian translation © Nemes Krisztina, 2023

A KERÉKPÁROS-HÁBORÚ

Van a gyűlöletnek olyan fajtája, amelyik apáról fiúra öröklődik. A három-négy éves gyerekek vagy a kilenc- meg a tízévesek értik, hogy miről beszélgetnek a szüleik, még ha a felnőttek nem is gondolják. Elkapnak egy utálkozó gesztust, egy ellenszenvről tanúskodó pillantást, s mint a kutyák, észreveszik, ha a szüleik szaga akár csak egy nagyon kicsit is megváltozik, ha hirtelen felgyorsul a légzésük egy bizonyos dolog bekövetkeztével vagy egy konkrét találkozás hatására, vagy mert valaki feltűnik a színen. S a gyűlölet beépül a lényükbe. A sajátjukká válik, osztoznak benne. Szeretetből, hűségből, azért, mert ők is a klánhoz tartoznak.

A kerékpározó, akit Jordinak hívtak, reggel hatkor kelt. Ha valaki biciklitúrára indul, az csak úgy éri meg, vagy csak akkor nevezhető tényleg komoly túrának, ha már hat előtt talpon van. Ez a délceg biciklista kinevette a családokat meg a baráti társaságokat, akik tízre beszéltek meg találkozót, hogy együtt induljanak kirándulni. Vasárnapi túrázók, gondolta. Olyan cucokot húznak magukra, mint akármilyen másik napon. Műanyag palackban cipelik a vizet. Nejlonzacsókba csomagolnak. Nincs felszerelésük. Nem tűznek ki célt maguk elé. Ezek az emberek úgy mennek kirándulni, mintha a hómezőkre indulnának, mert az embereknek fogalmuk sincs arról, hogy mi a helyzet vidéken vagy a hegyekben, és ha egy kicsit is hideg

van, már nem tudják, mit vegyenek fel. Olyan emberek, akik szabadulni akarnak attól a rossz érzéstől, hogy büntudatuk van, mert városban dolgoznak, városban élnek, van edzőterembérletük, de nem járnak edzésekre. Olyan emberek, akik azért gyalognak, hogy lefáraszták a gyerekeiket vagy hogy kivigyék sétálni a kutyát. Olyan lények, akik semmit nem éreznek át abból, amit látnak, nincs kapcsolatuk se a tájjal, se a térrel.

A nyugdíjasok azonban mégis valamiféle tisztelet ébresztettek benne. A nyugdíjasok, akik korán keltek, és feltűrték a ruhaujjakat meg a nadrágszárakat. Az idős urak, akik inget kötöttek a fejükre, a hölgyek, akik hosszú, pálcaszerű botot fogtak a kezükben, és minden lépésnél leszúrták a földbe. Se kutyák, se gyerekek, csak állandó ritmusban masírozó visszeres lábak.

Jordi és a kerékpáros baráti kör többi tagja a sportcsarnoknál szokott találkozni, megbeszélték, hogy ki mivel turbózta fel a bicaját, megütögették a sisakokat, és összehasonlították, hogy ki mennyire barnult le bicajozás közben. Aztán elindultak.

Szombat volt, nyomták a pedált, vastag, erős combok, kiálló térdek, feszülő vádlik. A lábak, mint a gépek, pontosak, megállíthatatlanok, elszántan és folyamatosan mozognak, akár a biciklipedálok és a fogaskerekek. Milyen varázslatos dolog a biciklizés, mennyire összhangban van a természettel, mennyire felszabadító, változatos, finom mozgás! A bicikli olyan, mint a nyíl, sebesen, hangtalanul suhan, átszeli a lassan ébredező mezőket, s repül az utakon, mint a szél. És a konok kerékpárosok, akik néha a kormányra hajolnak, és nem figyelnek semmi másra, csak az

egyensúlyra, néha meg beszélgetnek, mély lélegzetet vesznek, nevetnek. Hárman mennek egymás mellett, mintha egyek lennének, mint a katonák, összehangolt, pontos ritmusban, mint az égen alakzatokat kirajzoló madársereg, vagy a tenger mélyén ugyanabban az áramlatban úszó halrajok.

S akkor egyszer csak felbukkant egy traktor, egy nehéz, zöld és lassú traktor. Egy traktor, ami utolérte őket, és a nyomukba szegődött. Egy traktor, ami elrontotta a tájképet. Turbó fokozatra kapcsoltak. Fürgén tekertek. És csak nyomták a pedált, miközben a reggel egyre melegebb délelőttbe váltott. A traktor meg csak nem akart lemaradni. És még rájuk is dudált. Ők meg a szokásos formációban. Három sorban, soronként három emberrel.

Volt ott egy útkereszteződés, és Jordi azt gondolta, ha egy kicsit szerencséjük van, akkor a traktor elfordul jobbra, ők meg balra, és akkor megszabadulnak attól a nyomástól, amit a nehéz járművet vezető ember sietős tempója gyakorolt rájuk. De nem. A traktoros balra kanyarodott. Erre ők kettes alakzatba váltottak. A traktorokkal mindig csak a baj van. Meg az összes többi sofőrrel is. Az emberekkel, akik sietnek. Az emberekkel, akik nem tisztelik a kerékpárosokat.

Az út nem volt elég széles ahhoz, hogy elférjen rajta két bicikli egymás mellett és még egy traktor is, így aztán a traktor vezetője az egyik kerékkel lehajtott az útról, hogy megelőzze őket. Rátaposott a gázra. És megelőzte őket. A traktor egyik fele a vetésen futott, de a másik még így sem tartott kellő távolságot a kerékpárosoktól, akiket éppen előzött.

Ekkor azonban minden előzetes várakozással ellentétben, amint a traktor a biciklisek és a biciklik elé

került, az egyik kerekével a sötét aszfalton, a másik kerekével pedig a száraz, világos mezőn, lassított, majd lefékezett. Megállt az úton. A kerékpárosoknak is fékezniük kellett. Le kellett tenni a lábukat a földre. Aztán minden olyan hirtelen történt, egymásba folytak a tekintetek meg a mozdulatok; a traktoros beindította, és örült tempóban pörgetni kezdte a hátsó kereket. A mezőn álló kereket. Eszeveszetten pörgött az a kerék. Jordi még fel sem fogta, hogy mit csinál a traktoros, a kilenc kerékpáros máris sűrű, szürke porfelhő közepén találta magát. S épp azelőtt, hogy becsukta volna a szemét a por miatt, Jordi megpillantott a traktorosülésen egy hátraforduló fejecskét, és egy arcot, ami nevetve figyelte a kerékpárosokat. Egy kislány volt, aki a széles hátú traktoros mellett ült. Egy kislány, aki nem lehetett több hat- vagy legfeljebb hétévesnél. S ez a kislány felemelte a középső ujját, és bemutatott nekik, kilenc derék, szép szál férfinek.

Miután porfelhőbe burkolták a kerékpárosokat, idősebb Vicenç Ballador megígértette Martával, nem árulja el az anyukájának, hogy ő megengedte neki, hogy bemutasson a biciklistáknak. Marta hallgat majd, mint a sír, de Mercè úgysis megtudja. És ha megtudja, akkor meg úgysis egyetértene vele. A kerékpárosok, ezek a vasárnapi betolakodók, akik azt képzelik, hogy övék az egész út. A biciklisták meg az ő türelmetlenségük és megvetésük, amivel azokat sújtják, akiknek itt a munkájukat kell végezni, pedig voltaképpen ők fizették be azt az adót, amiből ez az út megépült. A biciklisták, akik sosem húzódnak le, akik nem hagyják magukat megelőzni, akkor se, ha nyomod nekik a dudát, akkor se, ha jelzed az ablakból a szándékodat, s még akkor sem, ha kiszállsz a

traktorból, és térdre veted magadat előttük. Vicenç Ballardort egészen a lázadásig menően kihozta a sodróból a biciklisták leereszkedő modora, az az önző magabiztosság, amivel azt képzelték, hogy ők ennek a vidéknek a középpontja, s ez a táj azért létezik, hogy nekik legyen hol biciklizniük. És Marta pontosan ugyanígy volt ezzel.

– Na, most bosszút állunk! – kiáltotta Ballardor apuka, s Marta már emelte is apró, puha kis öklét a magasba, és felmászott az apja ölébe. A csöpp kis kezek a traktor volánjának elnyútt bőrborításán. A rövidnadrág meg a reklámfeliratos póló. És a sapka a földön, ami mindig elveszett, és csak a baj volt vele. Meg az összes sötét, finom szálú, selymes haj, ami mindig kibújt a copfot egybefogó gumiból, mint ahogy a víz kifolyik a lyukon. És amikor egyenesen repesztettek az úton, és nem kellett manőverezni a traktorral, Ballardor apuka elengedte a kormányt, hogy visszagumizza a kiszabadult tincseket. Marta pedig nem panaszkodott, hogy húzza a haját, csak a homlokát ráncolta közben. És a világ a traktor ülésének magasából.

– Lányok is lehetnek parasztgazdák, ugye, apu? – kérdi Marta, és minden erejével arra figyel, hogy biztosan fogja a kormányt és egyenesben tudja tartani a traktort azon a végtelen vonalon, az előtte elterülő mezőn.

– Hát persze – válaszolja Ballardor apuka.

– Joan Martínez, az osztálytársam azt mondja, hogy nem.

– Ennek az osztálytársadnak, a Joan Martíneznak, fogalma sincs a dolgokról.

A kis Vicenç már nem akar gazdálkodó lenni. Attól fogva nem akar, hogy elkezdett zenét tanulni. Zenesz

lesz. Majd segít az apjának, ha szükség van rá, de ennél többet nemigen várhat tőle.

Marta egészen tizenöt éves koráig mondja azt, hogy parasztgazda akar lenni, mert ragaszkodik az apjához meg a gazdasághoz, ami az apja életének munkája. Mert végtelenül szereti ezeket az utakat, földeket, gazdaságokat és parasztembereket, és megvédelmezi őket mindennel szemben. De aztán letesz a gazdálkodás tervéről, és átvált az állatorvosi pályára. Haszonállatokra szakosodik, az is a gazdaságokhoz kötődik. Az apja tudja, hogy jó állatorvos lesz belőle, az anyukája pedig azt tudja, hogy így boldogabb lesz. A disznókat meg neveli majd valaki más.

Mikor manőverezni kell a traktorral, az apja az egyik karjával átfogja a derekát. Mint egy öv a kis, kereken dudorodó gyerekpocakon. És hagyja, hogy a kislány kormányozzon. Ballador apukának csak az egyik keze van a volánon segítségképpen. Ez a gyerek született tehetség. Hétéves, de tudja, hogy mikor kell elforgatnia a kormányt, ha az eke benne van a földben, és mikor, ha nincs. Az apa nyomja a pedálokat és kezeli a kuplungot. Marta pedig azt mondja: „*Hát-
ra!*”, aztán meg azt, hogy „*Állj!*”. Az apja meg hisz neki. A kislány néha annyira koncentrál, hogy semmiről sem akar beszélgetni közben. Jó társaság ők így ketten, szavak nélkül. Bekapcsolják a rádiót, szól a zene. Máskor meg Marta kérdezget. A növénytermesztésről, a vetésről, a munkagépekről. Ül az apja ölében, és a nők meg a parasztélet kapcsolatáról szóló kérdéseket tesz fel. A vezető mellett van egy kis ülés. Ha túl bonyolult dolgot csinálnak, vagy ha az úton haladnak, akkor Marta átül a kis ülésre, és figyel, hogy megtanulja.

Mikor Marta így vezet, ilyen erősen koncentrálna, hogy közben egy szót sem szól, Ballador apuka arra gondol, mit is mondhatna, persze hogy elégedett, sőt mondhatni örül és büszke erre a két gyerekre, akik hasonlítanak rá; akik mind a ketten szeretik egy kicsit azt, amit ő szeret, és védelmezik egy kicsit azt, amit ő egész életében védelmezett. Itt ül az ölében ez a kis egérke, aki szereti a traktorokat meg a szántást! Vicenç Ballador két olyan kölyöknek az apja, akik csak annyit látnak a világból, mint egy vakond, vagy mint egy vasalódeszka, és boldogok, ha vezethetik a traktort vagy püfölhetik a dobfelszerelést, az érzékenységük pedig csupán a nyugodt, hétköznapi dolgokból táplálkozik. Hurrá! Két kölyökkutya, akik nem akarnak belelátni az emberek belsejébe, se a dolgok mögé, akik nem tudnak semmit mások szerencsétlenségéről, hacsak nem ők maguk is érintettek a dologban.

Ezt meg kellene ünnepelni, gondolja emberünk. Eladni a házat és ropni a táncot egész álló éjjel, felgyűjtani az összes szalmát, ha valakinek, úgy ahogy neki, a Ballador-ház gazdájának, két talpraesett, e világra való csibéje születik, akik boldogok, mint a mezei gyom.

Ez itt Ada, aki azt mondja épp a fiú Vicençnek, hogy már két olyan történetet írt, amiben szerepel az apa Vicenç:

– Írtam két történetet, amiben szerepel apukád.

– És rólam hányat írtál? – kérdi Vicenç.

– Az apukád történeteiben mindegyikben benne vagy egy kicsit.

– Elolvashatom őket?

– Nem tudom. Meg akarom kérdezni apukádat, hogy megengedi-e. Elmehetnénk hozzá egyszer, és elmondanám neki, hogy miről van szó – veti fel Ada.

– Jó, ha előbb hagyod, hogy elolvassam.

– Légyszi! – kérleli Ada.

– Apám nem fog érteni belőle egy szót sem.

Leállították a kocsit az út szélén egy kerítés előtt, ami mögött fehér ló álldogált. „*Mit akarsz csinálni?*”

– kérdezte Vicenç, mire Ada azt mondta: „*Mutatni akarok neked valamit*”, és megmutatta a fehér lovat. Hazafelé menet Ada néha megáll, és nézi a lovat. Néha le is fényképezi. A ló néha a kerítés egyik végében várakozik, s amikor Ada odaér, a ló már fut is a kocsi felé, és két lábra ágaskodik. Vicenç lekapcsolta a reflektort, és hátrahúzta az ülést. A szemük hozzászokott a sötétséghez, és nézték a lovat. A lónak tetszett a rá irányuló figyelem, s büszkén odaállt eléjük.

– Van neve? – kérdi Vicenç.

– Én Vigónak hívom – feleli Ada.

Vicenç maga felé húzza, hogy áttemelje a kéziféken, és az ölébe ültesse. Csókolóznak, nagyon lassan. Megleg a leheletük, a nyáluk, a nyelvük. Le van húzva minden ablak, és a nyári éjjel friss levegője kedvére jár ki meg be a kocsiba, mintha ünnep volna.

Ada arra gondol, hogy jó érzés újraélni a kocsi szűkösséget és kényelmetlenséget. Ahogy a kocsi tetején sűrűlódik a feje, ahogy a kormány finoman benyomódik a bordái alá. Hiányzott neki a vezetés, amikor Angliában élt. Arra a több mint négy évvel ezelőtti napra gondol, amikor Vicençszel egy mező közepén szerettek, félúton Vicençék háza és a gazdaság között. És rengeteg kocsi ment el az úton. Ada csodálkozott, hogyhogy ezeken az utakon ekkora a forgalom hajnalban. S azt mondogatta magának, hogy azok is biztosan olyan párok, mint ők ketten, akik csak helyet keresnek, ahol leállíthatják a kocsit, de folyton a szomszédok arcát látta maga előtt, amint vigyorogva felismerik a rendszámot, és ettől mindig máshol járt az esze.

És ez itt Ada, aki arra gondol, hogy tetszik neki a sörszag, amit Vicenç szájában érez, olyan, mintha a kút fenekén ott lenne a pince. Egy pince, amiben szőnyeg van. Ilyen szőnyeges kocsmá vagy pince csakis Angliában létezhet. Arra gondol, hogy szereti a nem túl tiszta ágynemű szagát. Arra gondol, hogy Vicenç a három hét alatt egyszer sem cserélt ágyneműt. Arra gondol, milyen jó, hogy nem kell hazudni az anyukájának. Most, hogy fél lábbal már ott áll a felnőttiség és az érettség terepén. Most, hogy három év Anglia után hazajött. Nem kell találékony üzeneteket küldözgetnie

arról, hogy aznap Sílviánál alszik. Elég, ha annyit ír: „*Anya, ma nem alszom otthon.*” Kompenzációképp emeli a magára vállalt háztartási teendők dóziséját. Jó messzire kitolja gondolatainak köréből az önálló albérlet keresésének ötletét. Arra gondol, hogy örül a nyárnak, meg annak, hogy ő és Quim osztoznak a ház terein. Hogy az öccse hosszú, hórihorgas teste mindig elfoglalja a nagy kanapét. Hogy a konnektor meg a töltő mindig foglalt, mert Quim mobilja lóg rajtuk. S gondol arra is, hogy ősszel már nem lesz senki a házban, csak ő meg Victòria. És elképzeli, ahogy ő viszi a hátán a házat. Nagy házak jutnak eszébe, amelyek tele vannak apukákkal, anyukákkal, gyerekekkel, aztán egyszer csak üresen maradnak.

Vicenç szája újra a mellét keresi. Megfogja a derekát, és egyre feljebb és feljebb simogatja, a kezébe fogja a mellét, és csókolgatja, kibújtatja a melltartóból, nézi, aztán nyalogatja, Ada meg lenyúl a fiú combjai közé, hogy megragadja a szerszámát. Mozogni kezd, széttárt lábbal lovagol rajta. A nyelvük elválaszthatatlanul egymásba gabalyodik, Ada kigombolja Vicenç nadrágját, és lelassítja az ütemet, hogy simogathassa. Vicenç nagyon lassan felhúzza a szoknyáját, s az ujjá hegyével megérinti, épphogy hozzáér, nagyon finoman. Ada szűköl a vágytól, s amikor már nem bírja tovább, ráül, és anélkül, hogy levennie a bugyiját, a csípőjét mozgatva bevezeti magába a fiú péniszét, először csak kicsit, aztán egyre beljebb. És szeretkeznek.

Mikor befejezik, a ló nagyon messze van, és háttal áll nekik. Nem jött egy kocsi se. Újra hallják a tücsköket. Adának fáj a térde, mert mindig nekiütődött a kocsi ajtajának. Visszaül a másik ülésre, és mind a két

karját kidugja az ablakon. S ez itt Vicenç, aki szeretné kinyújtani a karját, hogy megérintse, de nem tudja, hogy boldoguljon a határt jelző kézifékkal meg a kuplunggal, se Ada ablakra nehezedő súlyával.

– Elmegyek pisilni – mondja Ada.

Kiszáll, és nagyon sokat pisil, sugárban, mint a kancák.

MAGVETŐ
KÖNYVKIADÓ ÉS KERESKEDELMI KFT.
www.magveto.hu
www.facebook.com/magveto
magveto.kiado@lira.hu
Felelős kiadó Dávid Anna

Nyomta és kötötte az Alföldi Nyomda Zrt., 2023-ban
Felelős vezető György Géza vezérigazgató

Kontrollszerkesztő Bakucz Dóra
Felelős szerkesztő Rostás Eni
Kézirat-előkészítő Tomka Eszter
Korrektor Hradeczky Moni
Műszaki vezető Takács Klári
A borítót Farkas Anna,
a kötetet Pintér József tervezte
Kiadványszám EU0002
Plantin betűtípusból szedve
ISBN 978-963-14-4335-6